

**FarmFórum Región
Jeseň 2011**

Čo sa tam odohrávalo?

10

**5 kľúčových krokov
k ochrane družstva**

Odhalili sme tajomstvo úspechu

04

**Čo nové
v agrosektore?**

Európske pravidlá opäť na programe

13

FARMAGAZÍN

Spoľahlivý poradca pre poľnohospodárov

December 2011

AKO SVOJ HRAD

**VO
OCHRANIŤ**

Vydavateľ:

LAWFARM® Spoľahlivé riešenie pre poľnohospodárov

Partner:

*Ďakujeme vám za dôveru a priazeň
prejavenú v roku 2011.
Radi prispejeme k vašim úspechom
aj v roku 2012.*

(Ne) vyspelosť ducha

Už niekoľko rokov ma trápi jeden problém, ktorý vlastne ani nie je mojim problémom. Vždy, keď si poviem, že si ho nebudem všimnúť, vzápätí, presne podľa pravidiel Murphyho zákonov, sa on znova potknem. Ste zvedaví čo to je? No čo iné môže novinár považovať za problém, ak nie dakedy až naliehavú žiadosť respondentov, aby sa o nich nehovoriло a nepísalo. Ak sa im nebudajú dať, najradšej by to nechali pod pokrievkou, lebo je to ich obchodné tajomstvo. Inak si vraj na nich budú susedia ukazovať prstom a budú im závidieť aj nos medzi očami. Najradšej by vraj videli, ako im zdochli dve kravy, keď im zdochla iba jedna. Navyše, ak firma dosiahla nejaký ten úspech, zrazu chcú manažéri chodiť po kanáloch. A tak si vravím: Žijeme predsa v 21. storočí. Moderné prístupy či chyby a omyly by mohli iných aj vás posúvať, inšpirovať.

Závisť a možno prehnaná skromnosť však môže brzdiť akékoľvek aktivity. Držím sa však zásady, nech sa skromnosťou krásia tí, ktorí sa už nemajú čím prikrásiť. Psychológovia dokážu pomenovať takýto jav. Podľa nich je zdravé, ak úspech suseda naštartuje u človeka súťaživosť. Choré je to iné. A preto ma mrzí, že aj na jesenných seminároch Farm fórum región 2011 ma viacerí z vás prosili, aby som váš názor či skúsenosť nepublikovala. Ak však spolu s vašimi skúsenosťami tvoríme tento časopis, ktorý je určený pre manažérov družstiev, neviem pochopiť, aj keď sa veľmi usilujem, pred čím sa kto chce skrývať.

Soňa Ludvighová

Šéfredaktorka časopisu FARMAGAZÍN
ludvighova@lawfarm.info

“

Myslia si, že pravda a spravodlivosť sú len morálkou slabochov.

JOSEF ČAPEK

Ochrana vášho družstva

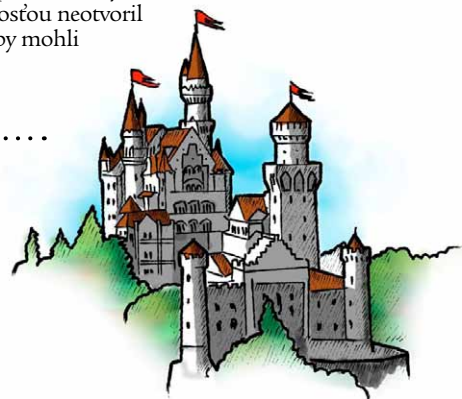
Mgr. Ľubomír Falčan, CSc.

Podpredseda Slovenskej akadémie vied, sociológ

Roky sa zaoberáte životom vo vidieckom prostredí, jeho premenami, sledovali ste transformáciu spoločnosti, v ktorej mali a niekde ešte majú významné postavenie poľnohospodárske družstvá. Ako by sa mohli vyhnúť existujúcim hrozbám?

Vidiek už nie je tou istotou, ako keď poskytoval robotu v agro-sektore. Kde však zostalo poľnohospodárske družstvo, a užíva majetok iných ľudí, mali by jeho manažéri pochopiť, že ten majetok - pôda alebo cenné papiere (DPL), dostali komerčný náboj. Stal sa predmetom obchodných transakcií. Tie môžu viesť k posilneniu prosperity a ekonomickému rozvoju družstva, ale môžu ohroziť aj jeho podstatu. Ak sa dostanú do rúk novým vlastníkom, ktorí nemajú záujem o pokračovanie poľnohospodárskej výroby. Príkladom je zaberanie vysoko bonitných poľnohospodárskych pôd (to si obvykle iné krajiny chránia) na naplnenie odlišných funkcií, ako poľnohospodárstvo.

Manažment družstva sa môže vyhnúť ohrozeniu. Musí byť ale profesionálne zdatný a mať vysokú mieru identifikácie s agropodnikom. Súčasne sa musí opierať vo svojej činnosti o právne poradenstvo a snažiť sa o vytvorenie takých pravidiel, aby sám svojou právnou neznalosťou neotvoril dvere záujmom, ktoré by mohli družstvo rozvrátiť.

“ Každý hrad má svojho pána. Ten hradu vládne, hospodári v ňom a chráni ho pred nepriateľmi. Družstvo je ako hrad. A manažér družstva má byť jeho pánom. Má ho chrániť.

OBSAH VYDANIA

Kľúč od budúcnosti

04

Viac k ochrane družstiev

06

Úspešný manažér

08

FarmFórum Región

10

Úvod a obsah vydania

03

LawFarm Revue

12

Aktuality agrosektora

13

Osivárstvo

14

Kontakty na redakciu:

Vydavateľ: LawFarm, s.r.o., Štúrova 28, 040 01 Košice, T: 055 / 694 17 45, F: 055 / 623 03 64,
E: redakcia@lawfarm.info, W: www.lawfarm.info, šéfredaktor: Soňa Ludvighová, E: ludvighova@lawfarm.info

© Copyright LawFarm, s.r.o.

Autorské práva sú vyhradené a vykonáva ich vydavateľ. Preberanie, šírenie, rozmnožovanie či iné použitie textov a ostatného obsahu časopisu FARMAGAZÍN akýmkoľvek spôsobom, je možné len s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa. FARMAGAZÍN je samostatne nepredajný a určený pre uzatvorený okruh osôb. Vydavateľ ako oprávnený zástupca autorov článkov zverejnených v tomto vydaní si vyhradzuje právo udeľovať súhlas na verejné rozširovanie rozmnoženiny týchto článkov podľa § 33 ods. 1 písm. a) a d) autorského zákona.

Kľúč od budúcnosti

V prípade poľnohospodárskych družstiev ho držia v rukách manažéri. Ak svojsky aplikujú zákony, môžu si nielen podpíliť konár, na ktorom sedia a stratiť kontrolu nad životom družstva, ba aj neúmyselne ho odovzdať do rúk iným osobám. Za nepriateľov družstva najčastejšie považujú exekútorov. Málokto z manažérov si však uvedomje, že nepriateľom môžu byť aj oni sami.

Daniel J. Kratky:

„Iba zákonné uplatňovanie práv a povinností všetkých orgánov môže prispieť k tomu, aby sa z družstva stal nedobytný hrad.“

Ako teda chrániť družstvo, aby sa stalo nedobytným hradom? Aby kľúče od budúcnosti družstva držali pevne v rukách? **Právny expert spoločnosti Law Farm Daniel J. Kratky** tvrdí, že „na to existujú rôzne spôsoby. Dôležité však je - uplatniť ich včas. Ale tým najlepším je prevencia.“ Opýtali sme sa ho, čo môže byť tou prevenciou a ako by ju bolo možné uplatniť. Ktoré základné kroky by mali urobiť manažéri, aby sa z družstva naozaj stal nedobytný hrad.

Ak zoberieme do úvahy, že prevencia je najlepším lekárom zdravia, tak na čo by mali pamätať manažéri družstiev, aby si nepodpíli pod sebou konár a nestratili kontrolu nad majetkom a životom družstva?

Odporúčanie by som zhrnul do piatich kľúčových bodov vychádzajúcich z reálneho spôsobu družstevnej existencie. Ak dovoľíte, prirovnáam družstvo k hradu, ktorý sa pred nepriateľskými útokmi dokáže ochrániť iba istou stratégiou. Tá stratégia by mu mala otvoriť cestu nielen k odhalienu vnútorných a vonkajších nepriateľov, ale aj zabrzdiť, presnejšie - zastaviť ich možné konanie. Družstevnou Ústavou sú *stanovy*, odzrkadlením veľkosti vlastníctva majetku družstva sú zase výlučne *členské vklady, členská schôdza* je zase miestom, kde sa odohrávajú všetky veľké zmeny, *majoritný člen* družstva môže v prevažnej miere o nich rozhodovať a *optimalizácia* vlastníckych a iných pomerov v družstve dokoná prevenciu. Iba dôsledné uplatňovanie týchto nástrojov podľa legislatívy môže ochrániť družstvo pred zánikom alebo nepriateľským prevzatím. Teda, tých päť strategických a kľúčových krokov k ochrane družstva je doslova skrytých v stanovách, členských podieloch, členskej schôdzi, majoritnom členovi a v optimalizácii.

Ak dovoľíte, zmením vaše poradie kľúčových krokov, alebo bodov, a povedzme si, prečo je majoritný člen súčasťou prevencie v ochrane družstva?

Ak má nejaký väčší podiel na majetku družstva, malo by mu záležať na tom, ako svoj majetok zhodnotí. Rozhodujúce pre neho by malo byť to, že nestratí majetok a bude rozhodovať tak, aby sa družstvo posúvalo dopredu. Bez ohľadu na veľkosť majetku v družstve by však podobne mali pristupovať k svojmu vlastníctvu všetci členovia družstva. Nevie si totiž predstaviť, že by dnes niekto konal tak, aby svojimi krokmi vedome znižoval hodnotu svojho vlastníctva, alebo sa oň dokonca pripravil.

Majoritný vlastník, ak mu záleží na budúcnosti družstva, mal by nástožiť na tom, aby sa napríklad členská schôdza, na ktorej sa rozhoduje o všetkých dôležitých záležitostiach družstva, konala podľa zákona...

O tom niet sporu. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že riadna členská schôdza, ktorá sa má zísť najneskôr do šiestich mesiacov od skončenia účtovného obdobia, či mimoriadna členská schôdza, sa musí zvolať pozvánkou obsahujúcou termín konania schôdze a jej program. Schôdzu zvoláva v každom prípade predstavenstvo, ale iniciovať konanie schôdze môže kontrolná komisia alebo tretina členov družstva.

Ak ale predstavenstvo ako celok nesúhlasí so zvolaním schôdze alebo s programom, môže povedzme zvolať schôdzu aj jeden člen predstavenstva podľa návrhu kontrolnej komisie, alebo tretiny členov družstva?

V zásade áno. Prax prináša veľa príkladov, že predstavenstvo je proti zvolaniu schôdze. Ak ale členskú schôdzu nezvolá, koná protizákonne. Ak predstavenstvo robí nejaké obštrukcie, tak môže členskú schôdzu zvolať aj samostatne člen predstavenstva.

Uvediem príklad. Predstavme si, že predstavenstvo dostane návrh na zvolanie členskej schôdze. Ľudia v predstavenstve však nemajú jednotný názor na jej zvolanie. Doktor problém, nastolený v navrhovanom programe, nepovažujú za dôležitý pre chod družstva, alebo ho považujú za útok na voľakotých členov predstavenstva. Zvolanie schôdze pri hlasovaní neprejde. Nájde sa však jedna osoba v predstavenstve, ktorá považuje za správne zvolať schôdzu, lebo jej iniciovanie je v súlade s legislatívou. To stačí na to, aby tá jedna osoba zvolala schôdzu s navrhovaným programom. Pripomínam, že v súvislosti s členskou schôdzou vždy hovoríme o jej delení na 3 základné druhy. To je riadna členská schôdza, ako som už povedal, ktorá sa schádza najneskôr šesť mesiacov po skončení účtovného obdobia, potom mimoriadna (to je tá iná, okrem riadnej) a náhradná.

Veľa družstiev zvoláva náhradnú členskú schôdzu súčasne s riadnou a dokonca to oznámia aj v pozvánke napríklad slovami: „Ak nebude schôdza uznášania schopná, vzápätí sa uskutoční náhradná.“ Je to správne?

Je to v rozpore so zákonom. Každú schôdzu treba zvolávať samostatnou pozvánkou s uvedením programu. Pre uznášania schopnosť je dôležitý počet členov družstva, ktorí sa zapíšu do zoznamu členov družstva prítomných na schôdzi. Schôdza je uznášania schopná, ak je prítomná nadpolovičná väčšina členov, bez ohľadu na to, či má družstvo v stanovách upravené hlasovanie podľa výšky majetku. Teda pre uznášania schopnosť je rozhodujúci počet členov a nie počet hlasov. Je to ustanovenie, ktoré sa nijako nemôže v stanovách upraviť.

A ak sa upraví, aj to sa stáva...

Potom sú stanovyv tomto bode neplatné a postupuje sa podľa zákonnej úpravy.

Niektoré procedúry zákon nepomenúva. Aké sú však dôsledky ak sa vynechajú, alebo nerealizujú?

Naozaj sa veľa krát zvoláva náhradná členská schôdza tou istou pozvánkou ako riadna alebo mimoriadna. Alebo sú prípady, že po prezentácii sa zistí, že na schôdzu prišla presná polovica alebo menej členov. Vtedy sa často koná náhradná schôdza do 30 minút alebo do hodiny od momentu, keď sa zistí, že členská schôdza nie je uznášania schopná. Lenže takáto procedúra zvolania náhradnej schôdze je neplatná. Ak je neplatná, akékoľvek závery

takejto schôdze budú neplatné ak sa ich neplatnosti bude dovoliavať na to oprávnená osoba. Neplatné rozhodnutia napovedajú, že družstvo nie je chránené. Ak sa musí uskutočniť náhradná členská schôdza, tak musí mať pozvánku a program. Manažéri by nemali zabúdať na to, že schôdzu – ktorúkoľvek (riadnu, mimoriadnu či náhradnú) – treba zvolať samostatne tak, aby sa informácia dostala ku všetkým členom družstva.

Aký význam má pozvánka? Musí byť písomná?

Zákon vôbec nerieši otázku, ako sa zvoláva členská schôdza. Účel pozvánky je však zrejmy. Oboznámiť všetkých členov o tom, čo sa bude na schôdzi prerokovávať, o čom sa bude rozhodovať. Z toho vyplýva niekoľko podstatných vecí. Ak má členská základňa povedzme priemerný vek nad 65 rokov, môže sa zverejniť pozvánka na internete? Alebo v obchodnom vestníku? Môže, ale asi zbytočne. Lebo ten starší člen družstva pravdepodobne nesleduje internet, ani bežne nečíta obchodný vestník...

Znamená to, že spôsob pozvania na členskú schôdzu sa musí prispôbiť členskej základni. Ak majú vo zvyku chodiť okolo nástenky, tak na nástenke. Pochybujem však, že sa z nástenky dozvedia o termíne a programe schôdze nepracujúci členovia družstva. A ešte čosi. Náhradnú schôdzu treba uskutočniť do troch týždňov od neuznania schopnej schôdze a program by mal byť rovnaký.

Z toho vyplýva ďalšia otázka – kto určuje program rokovania?

Ten kto iniciuje zvolanie schôdze navrhuje aj program.

Stanovy sú najdôležitejším dokumentom a mali by obsahovať pravidlá, ktorými sa riadi život v družstve. Ale schôdza je najvyšším orgánom družstva, ktorý schvaľuje stanovy. Predstavme si, že zmena stanov je tretím bodom programu schôdze. V čase hlasovania o tejto zmene je však na schôdzi už ani nie polovica a jeden člen. Niektorí odišli. Zmena sa schváli. Je platná?

Pripomeňme si, kedy je zmena stanov platná. Ak za ňu hlasuje jednoduchá väčšina hlasov členov prítomných na schôdzi. Kvôli jednoduchšej ilustrácii si predstavme, že družstvo má 120 členov. Schôdza je uznášaniaschopná vtedy, ak na ňu príde 61 členov. Ak je na členskej schôdzi prítomných pri prvom hlasovaní 80 členov, pri systéme 1 člen = 1 hlas je uznesenie schválené, ak zaň hlasovalo 41 členov. Ak pri druhom hlasovaní je reálne prítomných len 40 členov, všetky prijaté rozhodnutia sú neplatné, pretože členská schôdza nebola v čase hlasovania uznášaniaschopná. A naopak. Ak je pri druhom hlasovaní reálne prítomných 62 členov, členská schôdza je uznášaniaschopná, môže sa o uznesení hlasovať. Na jeho prijatie stačí, pri systéme 1 člen = 1 hlas, len 32 hlasov prítomných členov. V praxi sa však často nepovažuje za prijaté, lebo na základe jedinej prezencie sa očakáva na prijatie rozhodnutia minimálne 41 hlasov. Najvhodnejšia je opakovaná prezencia a mimoriadne dôležité je zistenie, koľko členov a koľkými hlasmi zostalo na schôdzi.

Ale ktorá prezencia je platná?

Na začiatku schôdze je prezencia povinná kvôli definovaniu uznášaniaschopnosti schôdze ako takej. Ak sa však počas konania schôdze zníži alebo zvýši počet prítomných členov, mala by sa prezencia opakovať pred každým hlasovaním.

Mnohé družstvá sa bránia zmeniť princíp hlasovania podľa výšky majetku. Kedy je takáto – nazvime ju – opatrnosť protizákonná?

Ak družstvo vydalo Družstevné podielnícke listy (DPL) aj pre svojich členov. V takom prípade zákon stanovuje povinnosť upraviť spôsob hlasovania v stanovách a odkloniť sa od princípu čo člen – to jeden hlas.

Ak to členská schôdza neschváli? Napríklad aj preto, že väčšina členov prítomných na schôdzi to nechce schváliť a chce zachovať zásadu čo člen to jeden hlas?

Takéto hlasovanie je neplatné, lebo zákon je nadradený stanovám. Nastupuje teda zákonná úprava.

Vráťme sa k majoritnému členovi. Ak má majoritu, prečo je pre neho dôležitá členská schôdza?

Pretože ako člen družstva môže vykonávať svoje práva len na členskej schôdzi. Inak povedané – ak sa niečo udeje a nikto ho na členskú schôdzu z rôznych dôvodov nepustí, tak je mu jeho majorita zbytočná. Svoju majoritu hlasov môže člen uplatniť iba na členskej schôdzi. Mimo členskej schôdze je iba normálnou fyzickou osobou.

Ak je majoritný člen zároveň predsedom družstva, môže si vynútiť schválenie zmeny stanov tak, že popri orgánoch družstva bude aj predseda jedným z orgánov družstva? Povedzme – osobitným orgánom družstva...

Predseda družstva je funkcia a nie orgán družstva. V stanovách musí byť jasne definované, akú kompetenciu majú tie-ktoré orgány družstva. Podľa legislatívy je orgánom družstva členská schôdza, predstavenstvo a kontrolná komisia. Len členská schôdza a nie nejaký osobitný orgán môže rozhodnúť aj o niečom inom, ako jej do kompetencie priznáva zákon. Len členská schôdza si môže vyhradiť do svojej pôsobnosti, alebo do svojho rozhodovania aj otázky, o ktorých za normálnych okolností

Zodpovedný manažér by mal družstvo chrániť pred nepriateľským prevzatím

rozhoduje predstavenstvo. Uvediem príklad: V stanovách si členská schôdza vyhradí, že bude rozhodovať povedzme o zmluvách, alebo o predaji či nákupe nad sumu 100 000 EUR. Je to možné.

Zbytočne sa ako osobitný orgán uvedie predseda. Aké kompetencie bude mať definované? Podobné, ako predstavenstvo?

Nie je možné, aby sa na iný orgán preniesli kompetencie predstavenstva družstva. Je nepredstaviteľné, aby sa na osobitný orgán preniesli napríklad kompetencie kontrolnej komisie. Predseda nemôže byť ako akýkoľvek orgán, hoci aj osobitný, nadradený regulérnym orgánom družstva. Jedine členská schôdza môže dospieť k záveru, že si vyhradí do svojej kompetencie rozhodovanie o veciach, o ktorých bežne rozhoduje predstavenstvo. A to dvomi spôsobmi: Buď je to bezprostredne upravené v stanovách – kde je napísané napríklad: členská schôdza rozhoduje o otázkach súvisiacich s DPL (vydanie, premena, zrušenie, atď...) a tým druhým spôsobom je – že samostatným rozhodnutím (volá sa to – atrakcia) atrahuje – prevezme na seba právomoc rozhodnúť o tej otázke, o ktorej by inak rozhodovalo predstavenstvo. Najčastejším prípadom je premena DPL zo zaknihovaných na listinné. Vo väčšine družstiev o tomto rozhoduje členská schôdza bez toho, aby mala túto kompetenciu.

Priateľské prevzatie je výsledok dohody medzi družstvom a investorom

Čo sa stane, ak členská schôdza rozhodne o niečom, čo nemá v kompetencii?

Napriek tomu, že členská schôdza je najvyšším orgánom, nemôže rozhodovať o veciach, ktoré nie sú zakotvené do stanov. Teda, ak nemá v stanovách uvedené, napríklad rozhodovanie o premene DPL zo zaknihovaných na listinné, teda nevyhradila si toto právo ani atrakciu, takéto rozhodnutie členskej schôdze nie že bude neplatné, ale ako keby vôbec nebolo prijaté. Pre lepšie pochopenie – je to presne to isté, ako keby členská schôdza rozhodovala o tom, aký objem plynu nakúpi Slovensko od Ruska.

Viac alebo menej sme sa zaoberali štyrmi kľúčovými krokmi na ochranu družstva – stanovami, DPL, členskou schôdzou a majoritným vlastníkom. Podľa vás ich však je päť...

Ak k spomínaným štyrom nástrojom priradíme ešte optimalizáciu všetkých aspektov tak ich máme už päť. Zaoberať sa nimi samostatne však nič nerieši. Iba ich komplexné uplatňovanie v praxi dokáže družstvo premeniť na nedobytný hrad.

Dotiaľ chodí krčah po vodu, kým sa nerozbije

Slovenské príslovie sme v titulku využili zámerne. Medzi Dunajom a Tatrami sa v poľnohospodárskom družstevníctve totiž dejú veci, ktoré sú často v rozpore s právnym poriadkom a dobrými mravmi. Pokiaľ nikto na prípadné chyby nepoukáže, môžu si aktéri akéhokolvek „družstevného deja“ mädlíť ruky. Čert však nespí. A krčah sa jedného dňa rozbije...

Posledné roky rozčerili hladinu družstevníctva predaje a kúpy poľnohospodárskych družstiev aj do iných, ako slovenských rúk. Hru v takýchto ťahoch hrali a hrajú najmä Družstevné podielnické listy (DPL) v kombinácii s inými faktormi. V tejto súvislosti sa vynárajú rôzne otázky. Napríklad aj takéto: Je vinný ten, kto využije šancu a získa aktíva a pasíva družstva? Či ten, kto umožní, vedome alebo nevedome, úmyselne či neúmyselne, aby družstvo prevzal niekto iný? Príklady na to, ako sa to deje existujú.

Daniel J. Kratky:

“

Interný útočník je rovnako, ak nie viac, nebezpečný ako externý. Ide vždy o získanie kontroly nad hlasovacími a majetkovými právami v družstve.

Odborníci však všeobecne, nielen v súvislosti s družstvami tvrdia, že ak sa v akejkoľvek spoločnosti (podnikateľskej firme, občianskom združení či inej komunite) nedodržiavajú práva a povinnosti, skôr či neskôr sa jej život naruší, alebo rozpadne či zanikne. Je iba otázkou času, ako dlho tento proces potrvá. Slovenská realita napovedá, že stredobodom súčasných družstevných zmien (negatívnych aj pozitívnych) sú často Družstevné podielnické listy. Stali sa zbraňou. Každá zbraň by však mala byť v správnych rukách. A tak DPL môžu obraňovať – či ochraňovať, ale aj útočiť.

Príbeh prvý

DPL ako zbraň

Nový spolumajiteľ družstva pokračoval v skupovaní DPL. Ani predstavenstvo neotáľalo. Rozhodlo sa, že štyrom svojim členom poskytne pôžičku na nákup podielnických listov. Tie sa mali potom predať záujemcom spomedzi pracujúcich členov družstva. Vytvorili si štyroch. Jedným z nich bol predseda kontrolnej komisie. Dostal družstevnú pôžičku na to, aby výhodne nakúpil cenné papiere. Družstvo ponúklo za DPL 25 percent z ich nominálnej hodnoty, nový spolumajiteľ vyhnal cenu na 45 percent... Družstvo ich nakúpilo 24-tisíc, nový spolumajiteľ vyše 12-tisíc... Predseda kontrolnej komisie však nečakane prešiel s balíkom DPL a tým aj hlasmi k novému spolumajiteľovi. Z hry vypadol ešte jeden zo štvorice. Družstvu vrátil pôžičku za nakúpené DPL a svoje hlasy tiež dal konkurencii. Obe strany mali zhruba rovnaký počet hlasov. Vedeli, že kto získa majoritu, získa aj kontrolu nad družstvom. Patový stav sa predstavenstvo rozhodlo prelomiť tým, že premení časť zdrojov družstva, ktoré neboli viazané v účelových fondoch, na členské vklady. A tak sa vďaka polovici zabezpečovacieho fondu ocitlo na strane družstva 14-tisíc nových hlasov. Nový spolumajiteľ nelenil a obrátil sa na súd, že si predseda umelo vyrobil 14-tisíc hlasov, aby sa dostal k majorite. Súd mu dal predbežným opatrením za pravdu.

Nasledovalo niekoľko členských schôdzí. Na prvej si členovia regulárne zvolili predstavenstvo, odvolali predsedu Kontrolnej komisie (zrejme za zradu, lebo prešiel ku konkurencii). Schôdza sa uszniesla na tom, že jeden člen má síce toľko hlasov, koľko má družstevných podielnických listov, ale v skutočnosti môže pri hlasovaní z nich využiť najviac 15 percent zo všetkých prítomných hlasov.

Potom inicioval už bývalý predseda kontrolnej komisie mimoriadnu členskú schôdzu. Nebola uznašaná schopná. Prišli iba piati. O hodinu však uskutočnili náhradnú členskú schôdzu, na ktorej zvolili nového predsedu. Boj o to, komu patrí moc v družstve má súdnu dohru. Súd má odpovedať na otázku, ktorá z členských schôdzí je platná.

Nepriateľ útočí

Publicisticky spracovaný príbeh z reálneho života, ktorý uverejnili viaceré médiá, vyvoláva mnohé otázky. Spieť udalosti nedáva najavo, ako sa presne udiali. Vyplýva z neho, že DPL sa stali prostriedkom boja o moc, prostriedkom získania kontroly nad majetkom družstva. Keďže súd ešte neuzavrel celú záležitosť, nebudeme sa podrobne zaoberať prípadnými chybami a omylmi v konaní aktérov deja. Zrejme ich je viacero. Všimneme si však fakt, že išlo o úsilie prevziať družstvo. Právny expert spoločnosti Law Farm Daniel J. Kratky zdôrazňuje, že pri prevzatí družstva: „Dochádza k akvizícii družstva. Jednoducho – dochádza k strate kontroly nad majetkom družstva. K prevzatíu družstva proti jeho vôli dochádza vtedy, ak sa ohlásí exekútor. Majetok družstva získa niekto iný napríklad na základe exekúcie. Ale jestvuje aj kapitálové alebo majetkové prevzatie – akvizícia družstva. Pri kapitálovej akvizícii sa jedná o vklad do základného imania družstva s cieľom získať kontrolu nad hlasovacími a majetkovými procesmi v družstve. Kapitálová akvizícia, alebo kapitálové prevzatie je najrozšírenejším druhom prevzatia družstiev.“

V predchádzajúcom príbehu šlo evidentne o kapitálové prevzatie družstva. Lebo ak niekto získa väčší podiel na základnom imaní, často krátko získa kontrolnú pozíciu. Ak získa kontrolnú pozíciu, automaticky získava právo rozhodovať o aktívach a pasívach podniku. Ak získa právo rozhodovať o aktívach a pasívach, automaticky získava družstvo, ako také. Ak sa však pozrieme na pozadie celého príbehu, môžeme povedať, že o prevzatíe sa pokúsil externý, ale aj interný útočník. Nemala by sa podceňovať ani jedna z týchto skupín, konštatuje Daniel J. Kratky. „Interným útočníkom môže byť hociktorý člen družstva. Často krát sú interní útočníci nebezpečnejší, ako tí z vonka. Pretože disponujú nejakými informáciami, presne vedia, kde družstvo tlačí topánka, a po druhú – disponujú aj právami. Disponujú istým právnym postavením, ktoré ako člen družstva môže využiť, ale aj zneužiť. To znamená, že interný útočník je tak isto nebezpečný ako externý útočník.“ Boj v spomínanom družstve sa opieral o získanie majority v družstve.

Aj majorita podlieha pravidlám

Pri získavaní majority hlasov v družstve právnička Bronislava Kubišová upriamuje pozornosť na iný fakt. Pripomína, že zákon podčiarkuje, že všetci vlastníci DPL sú si rovní. Vzápätí však zákonodarca priznáva osobitné práva členom, ktorí sú aj podielnik-

Bronislava Kubišová:

“

O prípustnosti ďalšieho členského vkladu je kompetentné rozhodnúť spravidla predstavenstvo.

mi. „Takýmto osobitným právom, ktoré sa týka ochrany družstva je premena DPL na členský vklad, a to vo výške menovitej hodnoty podielníckeho listu,“ konštatuje Bronislava Kubišová a pokračuje: „Dochádza tak k nepeňažnému vkladu do základného imania družstva. Pri nepeňažných vkladoch sa všeobecne ich hodnota oceňuje nejakým znalcom, alebo sa vždy odsúhlasí nejaká konkrétna hodnota, ktorá sa ako ďalší členský vklad započíta. Iba pri DPL priamo zákon hovorí o tom, v akej hodnote sa majú podielnícké listy započítať na ďalší členský vklad. Opakujem - hodnota ďalšieho členského vkladu sa rovná menovitej hodnote DPL.“

Členovia však môžu mať ďalší členský vklad iba v prípade, ak je v družstve prípustný. „O prípustnosti ďalšieho členského vkladu je kompetentné rozhodnúť spravidla predstavenstvo,“ pripomína opäť Bronislava Kubišová a dodáva: „Ak sa v stanovách ďalší členský vklad nepripúšťa a následne sa detailne neupravujú okolnosti vzniku či jeho zániku a ďalšie potrebné náležitosti alebo stanovy o tejto otázke mlčia, tak potom platí, že v družstve ďalší členský vklad neexistuje.“

O prípustnosti ďalšieho členského vkladu je kompetentné rozhodnúť spravidla predstavenstvo.

Z hľadiska práva je však pri vložení nepeňažného vkladu dôležitý zmluvný vzťah. Pri zmluvnom vzťahu, ako zdôrazňuje Bronislava Kubišová, „je dôležitý nielen návrh, ale aj akceptácia návrhu druhou stranou.“ Premeňené na drobné to znamená, že pri otázke vloženia ďalšieho nepeňažného vkladu ide vlastne o uzavretie zmluvy medzi vkladateľom a družstvom. „V praxi to znamená, že v družstve by mal vždy rozhodovať kompetentný orgán o tom, že družstvo akceptuje ďalší členský vklad. Podielník sa môže slobodne rozhodnúť o tom, či si premení svoje DPL na ďalší členský vklad.“

Príbeh druhý

Zvíťazili porazení

Poľnohospodárske družstvo vydalo DPL nečlenom aj členom družstva. Na členskej schôdzi sa prijala zásada, že pri hlasovaní bude platiť princíp – čo člen, to jeden hlas. Tí, ktorým na tejto zásade záležalo, lebo mali maličké podiely v družstve a bolo ich viac, jednoducho prehlasovali tých, čo mali vyššie podiely na majetku. Záujem hospodáriť v katastrálnom území obce, kde gazdovalo aj družstvo, prejavila obchodná spoločnosť zo susednej dediny. Túžili tam gazdovať kvôli jeho strategickej polohe a pôdam vysokej bonity. Keď to nešlo inak, začali kupovať DPL. Potichučky. Keď už mala spoločnosť v rukách prakticky väčšinu majetku, rozhodla sa prostredníctvom člena družstva navrhnúť na členskej schôdzi zmenu predstavenstva. Využila na to členskú schôzdu, na ktorej sa malo podľa programu voliť nové predstavenstvo. Pred začatím schôdze si väčšina členov družstva mádlia ruky a úsmev na ich tvárach sa opieral o stanovy družstva s presvedčením, že boj nad nepriateľom svojej existencie vyhrajú. Hlasovať sa má podľa stanov a tie obsahovali zásadu hlasovania podľa princípu: Jeden člen = jeden hlas.

Návrhy člena družstva – prakticky predĺženú ruku tej spoločnosti – na zmenu predstavenstva neprešli. Viac členov družstva – aj keď s nižším podielom majetku – hlasovalo proti zmene. Po nejakom čase ich však prekvapilo súdne rozhodnutie, podľa ktorého je uznesenie členskej schôdze neplatné a de jure platnosť získava návrh na zmenu predstavenstva, ktorý v podstate pri schvaľovaní neprešiel.

Neznalosť zákona neospravedlňuje

Zrejme je jasné, prečo sa súd vôbec zaoberal týmto problémom. Na súd sa obrátila podaním na neplatnosť uznesenia členskej schôdze spomínaná obchodná spoločnosť. Využila fakt, že stanovy družstva v časti o hlasovaní podľa zásady čo člen, to jeden hlas nie sú v súlade s existujúcou legislatívou. Právny expert spoločnosti Law Farm Daniel J. Kratky vysvetľuje: „Zákon vraví, že ak družstvo vydalo DPL aj pre svojich členov, je povinné upraviť vo svojich stanovách spôsob hlasovania. Ak tak neučiní, stanovy sú v časti spôsobu hlasovania v rozpore so zákonom. Vtedy namiesto neplatného ustanovenia nastupuje zákonná úprava.“

Ako to teda malo byť? Právnička Bronislava Kubišová pokračuje vo vysvetľovaní: „Družstvo malo podľa zákona zmeniť spôsob hlasovania v stanovách. Malo zrušiť zásadu jeden člen sa rovná jednému hlasu, lebo DPL boli vydané aj pre členov aj pre nečlenov družstva.“

Stalo sa teda to, čo väčšina družstevníkov vonkoncom neočakávala. Súd rozhodol, že porušili zákon. Dôležitý bol fakt, že stanovy v časti o spôsobe hlasovania čo člen to jeden hlas boli v rozpore so zákonom. Rozhodoval o platnosti či neplatnosti uznesenia členskej schôdze pri voľbe predstavenstva. Chytil sa faktu, že hlasovanie o uznesení bolo neplatné, lebo sa hlasovalo podľa zásady, ktorá je v rozpore

so zákonom. Počet hlasov „za“ a „proti“ sa mal rátať zákonne, a tak pôvodne neprijatý návrh na členskej schôdzi sa stal prijatým.

Dobrá ochrana zastaví útočníka

Toto určite platí nielen v hokeji či iných kolektívnych športoch, ale aj v poľnohospodárskom družstve. O tie slovenské v niektorých regiónoch neutícha záujem zo strany finančných skupín či zahraničných podnikateľov. Dochádza k prevzatíu družstiev na základe skupovania DPL. A tak sa často chcú poľnohospodárske družstvá chrániť. Napríklad aj tak, že do stanov zakotvujú takúto formulku: „Prevod DPL je možný len so súhlasom predstavenstva.“ Je to v poriadku? „Nie je to v poriadku,“ – reaguje Bronislava Kubišová a pokračuje: „Je výsostné právo každého vlastníka voľne disponovať s predmetom svojho vlastníctva. Obmedzenie prevoditeľnosti cenného papiera ako právny inštitút je síce v slovenskom práve známy avšak nie pri DPL, ktorých voľnú prevoditeľnosť nie je možné obmedziť, či rovno vylúčiť akýmsi ustanovením stanov. Okrem iných dôvodov si uvedomme, že mnohých vlastníkov DPL stanovy nijak nezaväzujú, keďže nie sú členmi družstva.“

Vlastnícke právo je chránené nielen Ústavou, ale priamo či nepriamo aj celým právnym poriadkom našej krajiny a nakladať s ním má právo vlastník. Ak sa niekto iný rozhodne nakladať s majetkom iného vlastníka, má smolu. Počína si v rozpore s ochranou vlastníckych práv a obmedzuje ich. Podľa Bronislavy Kubišovej sa síce môže vlastnícke právo obmedziť, ale „len vtedy, ak by existoval spravodlivý a legitímny dôvod na jeho obmedzenie.“ Viete si však predstaviť legitímny dôvod na určenie predaja DPL vopred určenému záujemcovi? Družstvo malo svoj úmysel – zabrániť, aby sa skupovaním DPL nedostal majetok družstva do iných rúk. Ale zakotvením spomínanej formulky do stanov bola tá časť stanov v rozpore so zákonom a teda – neplatná.

„Druhým právom, patriacim členom, ktorí sú zároveň podielníkmi družstva, je právo na prelomenie zásady jeden člen – jeden hlas,“ pripomína Bronislava Kubišová a dodáva: „Družstevná demokracia je o rovnosti všetkých členov. Neznamená to však, že každý člen v družstve musí mať jeden hlas. Zákon hovorí, že v stanovách to môže družstvo upraviť aj inak. Zaujímavé je ale, že zákon už nehovorí, akým spôsobom „inak“ si to môže družstvo v stanovách upraviť. To znamená, že je družstvu ponechaná veľká ľubovôľa ako si otázku hlasovania upraví. Vždy však musí byť okrem iného dodržaná aj zásada rovnosti všetkých členov, čo neznamená, že všetci musia mať rovnaký počet hlasov. V zásade musia mať všetci rovnaký počet hlasov na rovnakú menovitú hodnotu členského vkladu alebo DPL.“

Spomeňme si na príklad družstva, o ktorom súd rozhodol, že uznesenie bolo neplatné. Čo z toho vyplýva? Iba to, že sa oplatí dodržiavať zákonné procedúry, lebo bumerangový efekt funguje. Stanovy v rozpore so zákonom neposkytujú družstvu ochranu. Nechávajú pootvorené dvere všetkým, ktorí ich chcú otvoriť. A ak si dáme na ruku na srdce, musíme priznať, že cez pootvorené dvere sa môže naozaj všliacho dostať dovnútra. Aj to, čo navždy zmári naše zámery, nech sú akokoľvek dobre myslené.

Transformácia je nekonečný príbeh

Vynikajúci medzi najlepšími. Aj tak možno stručne charakterizovať rebríček stovky najlepších poľnohospodárskych firiem na Slovensku v súťaži TOP AGRO Slovensko. Súťaž vymysleli pred šiestimi rokmi novinári, zaoberajúci sa agrárnou problematikou. Sto najlepších firiem agrozoznamu pravidelne vyhodnocuje Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva na základe takzvanej ekonomickej bonity. Tá špecifikuje výsledný integrovaný ukazovateľ na základe rentability celkového kapitálu, nákladovosti tržieb a produktivity práce z pridanej hodnoty.

Juraj Schuchmann:

“**Ani po dvadsiatich rokoch nie sme na konci transformačného procesu. Transformácia je totiž beh na dlhé trate.**”

Dostať sa na čelo rebríčka stovky najlepších poľnohospodárskych firiem nie je jednoduché. A hoci takéto zápolenie manažérov ukazuje, že podnikateľské prostredie sa vyvíja a že podobne ako v športe nik nemá zaručené miesto na výslni, výnimka potvrdzuje pravidlo. Po prvý raz obhájilo absolútne víťazstvo spred roka Poľnohospodárske družstvo Pokrok v Ostrove. Dva roky po sebe prevzal predseda družstva Ing. Juraj Schuchmann titul Manažér roka.

Družstevníci v Ostrove neďaleko Piešťan už pred rokmi vsadili na zahraničného partnera. „Urobili sme dobre,“ konštatuje dnes predseda družstva Ing. Juraj Schuchmann a pokračuje: „Máme zaručený odbyť osív, nemusíme sa zaoberať marketingom. Jediné, čo sme museli za tie roky zvládnuť na výbornú je vysoká kvalita zrna a jeho spracovanie.“

Ibaže, nič nešlo zo dňa na deň, ba ani z roka na rok. Uplynulo dvadsať rokov, ktoré dnes družstevníci z Ostrova zúročujú. „Ak sa však zostaneme vybievať na výslni, mohli by sme padnúť do bahna. Naším krédom sú moderné technológie, disciplína a tvorivosť,“ tvrdí predseda.

Chlebkom Ostrovanov sú osivá

Družstvo sa dostalo do kontaktu s firmou KWS, sídliacou v nemeckom Einbecku iba pár mesiacov pred tým, ako nadobudol účinnosť transformačný zákon. Začali pre túto, celosvetovo uznávanú firmu, množiť osivá kukurice, ktorá je dnes najdôležitejšou časťou osivárskej výroby družstva. Pestovanie, zber, sušenie, spracovanie a finalizácia hybridov osív kukurice sa stala aj nosným výrobným programom družstva. Na základe zmlúv pestuje kukuricu, ktorú spracávajú v Ostrove, až 25 poľnohospodárskych firiem na Slovensku na výmere 2 tisíc 200 hektárov. Riaditeľ osivárskeho závodu družstva RNDr. Miroslav Sedlák v tejto súvislosti objasňuje, že „v záujme dodržiavania vysokej kvality zberáme úrodu z celej tejto plochy vlastnými kombajnami.“ Do roku 2011 ročne spracovali okolo 12 tisíc ton kukuričných šúľkov, čo sa rovná približne 6 tisíc tonám osiva. V tomto roku môžu vyrábať až o tretinu viac. Investovali totiž takmer 3,5 milióna eur, časť z Programu rozvoja vidieka, do novej komorovej sušiarne spolu s príjmom, odlišovaním a selekciou klasov osivovej kukurice.

Osivom, ktoré putuje z Ostrova prakticky do všetkých krajín Európskej únie a niektorých tretích krajín, možno obsiať až 250 tisíc hektárov. A je to vlastne jeden z mála exportných tovarov, ktorý odchádza zo Slovenska s pridanou hodnotou. Pridaná hodnota produkcie sa už začína prejavovať aj v spracovaní druhotných surovín – oklaskov na tuhé palivo, čo už v tohtoročnej sezóne nadväzuje na

spracovanie kukurice. Doteraz išlo o odpady likvidované v teplárnach a prevážali sa voľne ložené. Po zlisovaní za studena na brikety zaberú len desatinu objemu, čo sa prejaví v značných úsporách pri preprave. Zatiaľ sú ich jedinými výrobcami v Európe. Predseda Juraj Schuchmann je presvedčený, že je to nesporné palivo budúcnosti a dodáva: „Prednosťou je, že ide o ekologické tuhé palivo, ktoré sa bude dať využiť v kotloch, krboch aj peciach a možno v budúcnosti aj v teplárnach. Malo by mať vyššiu výhrevnosť ako kvalitné drevo na kúrenie.“

Pravda, kto chce spolupracovať s takým partnerom, ako je KWS, ktorý umiestňuje osivá na celosvetové trhy, musí sa stabilne prezentovať vysokou kvalitou. A Ostrovanom sa to darí. Dnes patria spolu s francúzskymi spracovateľmi medzi troch strategických partnerov KWS. Určite to nie je náhoda. Vsadili totiž na kvalitu. Dôkazom toho, že sa im ju darí dodržiavať je napríklad certifikát ISO 2001 a záujem zahraničia o slovenské osivá prostredníctvom KWS.

Ovocie zmien spred dvadsiatich rokov

Spomínali sme už, že Ostrovania začali spolupracovať s KWS iba pár mesiacov pred nadobudnutím účinnosti transformačného zákona. Po vypočítaní majetkových podielov podľa transformačného zákona sa v družstve rozhodli zmeniť hlasovacie právo. Podľa výšky majetku. A po prijatí transformačného projektu menili stanovov družstva. Ako jedni z prvých a mála družstiev na Slovensku. A aj keď ľudia chápali, že ten, kto má v družstve viac majetku, mal by sa väčšou mierou zúčastňovať na rozhodovaní a riadení družstva, dochádzalo k stretom názorov a sporom. Ba našli sa aj takí, ktorí navrhovali vyčleniť z družstva tú časť, na ktorú sa vzťahovali dlhy. Jednoducho chceli, aby sa dlhy odčlenili a začalo sa hospodáriť z novej štartovacej čiary. „S vypätím všetkých síl, ktoré sme venovali komunikácii s ľuďmi, vysvetľovaniu, že také delenie nás môže priviesť do zábuby, sa nám podarilo udržať celistvosť družstva,“ spomína dnes predseda Juraj Schuchmann. Manažment si vtedy uvedomil, že hocikedy sa môže hocikto ozvať a znova žiadať o rozdelenie družstva, alebo zamedziť rušenie neefektívnych činností. Už vtedy sa totiž rysovali prvé plody osivárskej činnosti a rodilo sa rozhodnutie reštrukturalizovať výrobu. Manažment mal predstavu o tom, akým smerom sa vydať. Ľudia vo vedení si uvedomili, že presadiť aj nepopulárne závery nebude jednoduché. Prišli k záveru, že ak by získali vyššie rozhodovacie právomoci, zrejme by sa podarilo závery aj naplniť. A tak začali kupovať majetkové podiely od oprávnených osôb. „Povedali sme si, že ak budú mať manažéri väčší vlastnícky podiel, budú rozhodovať o chode družstva ako na svojom,“ vysvetľuje vtedajšie pohnútky inžinier Schuchmann. Trvalo však pár

rokov, kým sa im to podarilo dosiahnuť. V čase, keď začali manažéri kupovať od oprávnených osôb ich majetkové podiely, niektorým sa to nepáčilo. Ba aj po novinách vláčili manažérov s tým, že ich okrádajú o dedičstvo a že sa na úkor družstevníkov obohacujú. Napokon, kto chcel – predal. Kto nechcel – nepredal. Veď obchod je vždy vecou dohody dvoch strán. Predávajúceho a kupujúceho. „Bolo to veru mimoriadne rušné obdobie“ spomína inžinier Schuchmann.

DPL pre všetkých

V Ostrove vydali družstevné podielnícke listy podľa novely transformačného zákona v roku 1995 všetkým členom aj nečlenom družstva. Spočiatku, ako sme spomínali, odkupovali majetkové podiely. Po vydaní DPL - kupovali aj tie. V čase, keď mohli začať občania podľa novely zákona o cenných papieroch bezodplatne prevádzať na Fond národného majetku cenné papiere, o ktorých si mysleli, že nemajú žiadnu trhovú hodnotu, Ostrovania spozorneli. Využili možnosť premeniť zaknihované DPL na listinnú formu. A teraz družstvo odkupuje aj tie. „Je to výhoda,“ tvrdí inžinier Schuchmann a dodáva: „Kúpou listinných DPL od vlastníkov ich vlastne likvidujeme a DPL už nemusí nikoho strániť.“ A tak vlastne možno povedať, že premena vlastníckych vzťahov v družstve sa teraz dostala do tretej etapy. Najprv to bolo kupovanie majetkových podielov, neskôr zaknihovaných DPL a dnes už listinných DPL.

Transformácia je beh na dlhé trate

Takto vníma proces premien v družstve Ing. Juraj Schuchmann. Domnieva sa, že ani po dvadsiatich rokoch nie sú na konci. Aj keď si niektorí jeho kolegovia mysleli, že vydaním zaknihovaných DPL sa proces transformácie skončil. Iní si zase dnes myslia, že premenou zaknihovaných DPL na listinné sa dostali s transformáciou na koniec tohto procesu. „Všetko závisí od vnímania danej situácie,“ uvažuje nahlas inžinier Schuchmann. Podľa neho v čase, keď sa naprávali krivdy minulosti a podľa transformačného zákona vyratúvali majetkové podiely, bola transformácia iba v prvej etape. Z legislatívneho hľadiska sa transformácia zavŕšila prijatím transformačných projektov a vydaním DPL. Vtedy, keď sa uznali majetkové nároky podľa zákona oprávneným osobám. „Ďalší vývoj a usporiadanie majetkových pomerov je bez pochyby beh na dlhé trate. Je to nekonečný príbeh,“ vysvetľuje svoje vnímanie transformácie inžinier Schuchmann a pokračuje: „Ten majetok sa bude stále presúvať, jeho hodnota sa bude meniť podľa toho, či bude rásť alebo klesať hodnota samotného majetku. A tá sa zase odvíja od toho, ako sa s daným majetkom hospodári. Aj vlastníctvo majetku podlieha premenám.“

Táto premisa sa vzťahuje aj na pôdu. Tá tiež postupne mení vlastníkov. Družstvo ju kupuje. Postupne. Pôda je totiž veľká investícia. „Škoda že neexistuje dlhodobá úverová linka s výhodným úrokom na nákup pôdy. Jednoduchšie by sa dostávala do rúk tým, ktorí chcú na nej hospodáriť,“ zamýšľa sa nad problémom inžinier Schuchmann. Reaguje tak na fakt, že veľa Slovákov by rado predalo, ba už aj predalo pôdu. Keďže niet hotových peňazí, dostáva sa do rúk aj zahraničným osobám. A nad týmto faktom sa pozastavuje. Nevie si

totiž predstaviť, že by podobne konali Francúzi či Dáni. Že by Nemec predal svoju pôdu Talianovi alebo Francúz zase Dánovi či naopak. Oni sú na svoju pôdu hrdí. Na Slovensku sa takáto hrdosť, zdá sa, nenasí.

Otvorená komunikácia – súčasť úspechu

Predseda družstva v Ostrove je presvedčený, že bez investícií do technológií, kvality aj transformácie vlastníckych vzťahov by družstvo asi nedosiahlo také výsledky, aké ich vyniesli na čelo stovky. Domnieva sa, že transformácia vlastníckych pomerov v družstve by mala ísť ruka v ruke s výrobnou transformáciou. Ale to všetko je iba prostriedkom k dosiahnutiu hlavného cieľa. Tým je – podnikateľská stabilita. Pred rokmi tomu predchádzali manažérske rozhodnutia. „Dobrý manažér musí vedieť predvídať, musí vsadiť na moderné technológie, ba aj dokázať preskladniť svoje produkty do času, kým ich bude môcť výhodne predat,“ uvažuje dnes Ing. Juraj Schuchmann, dvakrát po sebe ocenený titulom Manažér roka. Podľa neho sú najväčším kapitálom ľudia. A hoci je v podstate každé manažérske rozhodnutie istým rizikom, ak má manažér okolo seba ľudí, s ktorými si rozumie a ktorí vedia, ako dospieť k stabilite firmy, má z časti vyhraté.

V tom čase, keď sa v družstve rozhodovalo o rušení podstatnej časti živočíšnej výroby nikto nevedel s istotou povedať, že je to dobrý krok. A neboli to jednoduché rozhodnutia. Veď družstvo patrilo k významným chovateľom plemenných osípaných, za čím sa skrývala dlhoročná šľachtiteľská práca. Dnes tam nájdete sotva 30 prasníc. Len na zachovanie genofondu. Z hovädzieho dobytku zostal len výkrm býkov. Chcú sa preorientovať vyslovene na mäsový typ dobytku. Stádo dnes predstavuje 500 kusov a denné prírastky sa vlni pohybovali nad kilogram na kus a deň.

A tak šli ruka v ruke dva zámery: posilnenie špecializácie zameranej na produkciu osív

Brikety z Ostrova

a radikálne obmedzenie živočíšnej výroby. Presadiť takéto zmeny nebolo jednoduché. Niektorí ľudia prišli o robu, iní sa cítili byť ukrivdení, organizácie, ktoré s nimi úzko spolupracovali – plemenári, šľachtitelia či krmovinári nahlas vyjadrovali nespokojnosť s krokmi, ktoré sa rozhodlo družstvo urobiť. A hoci majú dnes v rukách rozhodovacie právomoci, neobchádzajú členov družstva. Snažia sa robiť také rozhodnutia, ktoré nevzbudzujú podozrenie. Väčšinou na členskej schôdzi prejdú. „O všetkých zmenách sme diskutovali na členskej schôdzi. Tá riešila a rieši všetky vážne rozhodnutia, veľké investície, radikálne obmedzenie živočíšnej výroby, finančné problémy...“ vysvetľuje inžinier Schuchmann a dodáva: „S členmi treba otvorene komunikovať, vysvetľovať veci. Aj to je súčasťou manažérskej práce.“

Nová linka na spracovanie osív

Staviame ochranný val

Už štvrté kolo vzdelávacích seminárov pre predstavenstvá poľnohospodárskych družstiev pod názvom FARMFÓRUM REGIÓN JESEŇ 2011 bolo tentoraz v Košiciach, v Nitre a v Žiline. Vyše 130 zástupcov družstiev diskutovalo s prednášajúcimi o cestách k ich ochrane.

Témou ochrany družstva zaujal Daniel J. Kratky družstevníkov aj v Nitre

Mnohí účastníci seminárov zabudli aj na to, ako plynie čas. To iba potvrdzuje, že problémy, ktoré by mali riešiť predstavenstvá poľnohospodárskych družstiev sa nakopili a informácií je stále málo. Pravda, daktori však až na týchto seminároch, odkrývajúci najčastejšie nedostatky v stanovách či procedúrach pri konaní členských schôdzí pochopili, že ochrana družstva je v ich vlastných rukách. Diskusia nemala konca kraja. Počas prestávok si viacerí v rozhovoroch s členmi tímu spoločnosti LawFarm ujasňovali, či v tom – ktorom prípade postupujú správne. Prednášky aj prestávky boli rušné. Každý si chcel odnieť domov čo najviac informácií. Do blokov si prakticky všetci zaznamenávali tie najpodstatnejšie pre nich. Najčastejšie však, označené veľkým výkričníkom alebo otáznikom tieto slová: Skontrolovať stanovy, nezabudnúť pri príprave najbližšej členskej schôdze, vyrovnávacie podiely, a mnohé iné.

Útočníci nespia

Predseda poľnohospodárskeho družstva Kluknava (okre Gelnica) Ing. Václav Fabrici bol v rokoch 2000 – 2008 predsedom Zväzu poľnohospodárskych družstiev a obchodných spoločností. Na košíckom podujatí sa priznal, že v poznámkovom bloku má veľa otáznikov aj výkričníkov. Prečo?

Družstevníctvo sa vyvíja. V začiatkoch transformácie poľnohospodárskych družstiev malo veľa družstevníkov obavy. Po nadobudnutí účinnosti zákona o pôde a transformačného zákona sa síce snažili plniť literu týchto zákonov, ale nie vždy a všade sa to darilo a nie vždy a všade pochopili ich zmysel. Tie začiatky boli rôzne a veľmi ťažké. Nebolo to len o zákonoch ale aj o myslení ľudí. Ani samotný Zväz poľnohospodárskych družstiev a obchodných spoločností v tom čase nechápal

celý transformačný proces. Odvtedy uplynulo 20 rokov. Spoločnosť sa vyvíjala, prijímali a novelizovali sa zákony a postupne sme si začali uvedomovať, čo všetko so sebou prináša transformácia poľnohospodárskeho družstevníctva. Aj ja som začal pociťovať, že družstvám chýbajú komplexnejšie informácie. Nestíhali študovať novely, veľa času nám zaberalo a zaberá aj dnes zabezpečenie výroby a odbytu poľnohospodárskej produkcie. A postupne sme si začínali všimáť aj to, že družstevná legislatíva nereaguje na niektoré situácie, ktoré prinášal a prináša reálny život. Nevynechal som ani jeden seminár v rámci podujatí Farmforum región. To je naozaj to miesto, kde sa človeku otvoria oči a uvedomí si, čo všetko sa skrýva za transformáciou družstva, čo s čím súvisí.

Otvorene priznávam, že ma to donútilo vážne sa zamyslieť nad krokmi, ktoré urobilo družstvo. Pochopil som, že treba urobiť ešte viacero ďalších krokov, aby naše družstvo dospelo do konca transformácie. Myslel som si, tak ako mnohí kolegovia, že všetko, čo sa týka vyrovnania vlastníckych vzťahov v družstve vieme. Čo patrí do stanov, ako zvoľať členskú schôdzu, či ako zaviesť v družstve ďalšie členské vklady, ako zvýšiť imanie... A hoci som družstevníkom už roky, dnes som si kruto povedal: „Václav zaspal si, zmeškal si!“ A doma si ako prvé hneď otvorím stanovy družstva, lebo som si uvedomil, že v nich máme ustanovenia, ktoré by mohli družstvu uškodiť. Útočníci na družstvá, skupiny ktoré si brúšia zuby na družstevný majetok nespia.

Predseda Poľnohospodárskeho podielníckeho družstva Orava, Nižná (okres Tvrdošín) Pavol Hruboš:

Naše družstvo už zažilo pokus o nepriateľské prevzatie družstva. Vydali sme DPL pre všetkých členov aj pre členov. Keď sme ich začali v roku 1997 odkupovať, oznámili sme to členom. V ten istý deň sa do tej istej miestnosti k inému stolu postavili členovia jednej firmy a doslova na ruku ponúkali peniaze za DPL. Viac, ako družstvo. Napokon sme sa zmobilizovali a od tej konkurenčnej firmy sme odkúpili naše družstevné podielnícké listy, aby sa dostali znovu do družstevných rúk. Nebolo jednoduché získať ich. Samozrejme - už boli drahšie. Iné východisko sme nemali. Aj preto, že sme nemali záujem spolupracovať s tou konkurenčnou firmou.

Spoločnosť LawFarm sa teraz pokúša ukázať nám cestu, ako by sa malo družstvo ochrániť pred nejakým nepriateľským prevzatím. V Žiline na Farmforum región sme boli až traja členovia družstva. Tie informácie sú pre nás veľmi cenné. Je to ako napiť sa čistej vody. Musíme si preľuskať svoje stanovy, aby sme sami, nejakým neopatrným ustanovením v stanovách, nebudaj neotvorili cestu nejakým útočníkom.

Pandorina skrinka sa otvára

Predseda Poľnohospodárskeho družstva Žemberovce (okres Levice) Ing. Milan Halmeš:

Zaujala ma diskusia o tom, akú zmluvu, aby bola právoplatná, má mať predseda družstva, ktorého do tejto funkcie zvolila členská schôdza. Má to byť pracovná alebo mandátna zmluva? Uvedomil som si, že to treba prehodnotiť. Tieto semináre sú veľmi užitočné, inšpiratívne, aj polemizujúce. Ale chvíľami som mal dojem, že otvárame pandorinu skrinku. Zamyslel som sa nad tvrdením, že predseda nemôže byť osobitným orgánom družstva. Že v európskej aj slovenskej legislatíve sú isté veci nedopovedané, neprebádané a nedávajú jasnú odpoveď na konkrétne situácie. Výklady právnikov sa rôznia. Ale v takýchto diskusiách sa cibría názory aj možné postupy riešenia niektorých problémov. Určite preto, že často sa stretávame s odkazom na Obchodný zákonník. Ale ten je pre družstvá málo konkrétny.

Predseda Poľnodružstva Kružľov (okres Bardejov) Ing. Jozef Ovsaník:

My sme vydali DPL iba pre nečlenov družstva. Keďže sa pár z nich dostalo kúpou už aj do družstevných rúk, hľadám odpoveď na otázku, ako ich premeniť na ďalší členský vklad. Aby to bolo právne čisté. Aby sa DPL nedostali do cudzích rúk. Preto ma najviac zaujala práve táto problematika.

Ekonomka PVO D Pata (okres Galanta) Ing. Vladimíra Kučerová a predseda Ing. Jozef

Podujatia sa niesli v duchu prínosnej diskusie družstevníkov s odborníkmi

Nahácky diskutovali počas prestávky v Nitre, ako aplikovať nastolené témy na podmienky družstva.

Ing. Kučerová: Prišli sme k záveru, že si budeme musieť znovu prelúskat' naše stanov. Inšpirovali nás totiž niektoré problémy, ktorých riešenie vychádza z doterajších súdnych rozhodnutí na Slovensku. Zrejme budeme musieť upraviť stanov tak, aby nás ochránili pred prípadným útokom na naše družstvo. Aby nás prípadný útočník nemohol napadnúť cez chybu v stanovách. Poradíme sa aj s iným právnikom, aby sme zistili, či naozaj máme tak postupovať. Treba priznať, že zákonná úprava pravidiel družstevníctva je nedostatočná. Aj judikatúra často pri procesoch aplikuje na družstvá zákony, týkajúce sa obchodných spoločností.

Ing. Nahácky: Počas transformácie poľnohospodárskych družstiev sa veľa zmenilo. Nie všetko však rieši aj legislatíva. Keďže nestíhame reagovať na zmenu vnútrodružstevných predpisov, diskutujeme o tom, ako ochrániť družstvo, nám veľmi pomáhajú. Najmä aplikácia súdnych rozhodnutí týkajúcich rôznych postupov družstiev.

Kúpime DPL

Predseda Spoločného poľnohospodárskeho družstva Veselé (okres Piešťany) Ing. Pavol Bábsky sa priznal, že na seminári v Nitre očakával odpoveď na – pre ich družstvo najhorúcejšiu tému:

Pred čosi viac ako týždňom sa v obci objavili nálepky s textom: **Kúpime DPL**. Všetci v družstve sme spozorneli. Po prvom šoku sa nám vzápätí votrela do mozgu otázka: „Kto má záujem o DPL nášho družstva?“ Na nálepkách

bol aj mobilný kontakt, a tak som nelenil a zavolať som sa na uvedené číslo. Mladý muž sa vyzvedal, či mám nejaké podielnícké listy, či ich chcem predať a začal mi vysvetľovať podstatu podielníckych listov. Vypočul som si ho a zložil som. Veď sa mi ani nepredstavil. Uvedomil som si ale, že treba hneď konať. Na mimoriadnom predstavenstve družstva sme začali diskutovať o tom, ako zabrániť takejto, pre nás neželanej kúpe podielníckych listov nášho družstva. Počas diskusie na tomto seminári som si však uvedomil, že je to vlastne vážnym ohrozením nášho družstva. Zrejme cez kúpu DPL sa niekto, nateraz pre nás niekto úplne neznámy, pokúša prevziať kontrolu nad našim družstvom. My sme vydali DPL nielen pre členov družstva, ale aj členom. Pričom členovia dostali len malú časť DPL, približne 12 percent. Vlni sme zaknihované podielnícké listy premenili na listinné. Členovia, ktorí mali záujem a mali k dispozícii hotové peniaze ich začali kupovať. Po objavení sa nálepiek v našej obci s ponukou na kupovanie DPL zasadlo, ako som už spomínal, mimoriadne predstavenstvo družstva. Hovorili sme o tom, že do získania majority členov družstva z celkovej počtu emitovaných DPL nám už síce veľa nechýba, ale povedali sme si, že musíme kúpiť ďalšie DPL. Kto z členov družstva chce a má peniaze, nech kupuje. Na seminári som dostal vnuknutie, že ak nebudú chcieť členovia, zrejme družstvo kúpiť DPL. Samozrejme, že všetko chceme urobiť tak, aby nás nepriateľ nenachytil na hruškách. Aby to bolo v súlade s legislatívou. Ani si neviete predstaviť, aký užitočný bol pre mňa dnešný deň!

Za vašu účasť a podporu vám ďakujeme!

Organizátor:

Partner:

Mediálni partneri:

roľnícke noviny

AGROMAGAZÍN

LawFarm Revue

Pod taktovkou skúseného moderátora relácie Slovenskej televízie Farmárska revue Jána Škorňu a šéfredaktorky FARMAGAZÍNU Soni Ludvighovej osviežil Farm Fórum Región Agrokvíz.

Soňa Ludvighová a Ján Škorňa pri agrokvíze

Ján Škorňa ocenil okrem iného aktivitu zástupcov poľnohospodárskych družstiev počas celého podujatia. Priznal sa, že už dlhšie nezažil takú tvorivú atmosféru.

Účastníkov Agrokvíz pobavil i zaujal

Účastníci seminára tipovali v skupinách, kedy sa začalo rozhlasové poľnohospodárske vysielanie, koľko mlieka nadojí za deň rekordérka holšteinského plemena, dozvedeli sa aj koľko družstiev bolo na Slovensku po transformácii, načreli tak trochu do spisovnej slovenčiny a pokúšali sa uhádnuť, čo za nástroj to koluje z rúk do rúk. Hoci nebola v Agrokvíze podstatná správna odpoveď, nikto sa nechcel nechať zahanbiť.

Prof. Hričovský a jeho umenie vrúbľovania

O zábavu, tentoraz odbornejšiu, sa postaral so šarmom aj popredný odborník slovenského ovocinárstva profesor Ivan Hričovský. A tak sa vrúbľovalo. Aby si každý z prítomných dokázal vo svojej záhrade pre radosť a úžitok zaštepíť ovocný strom alebo krik. Veď prakticky skoro všetci sa priznali, že pestujú nejakú tú ovocnú drevinu.

Partneri FarmFórum Región - vydavateľstvo odborných časopisov a publikácií Profi press a spoločnosť Limagrain - venovali vyzrebovaným ceny.

Ing. Viera Sučková

Z Košíc si odniesla predsedníčka PD Kapušany (okres Prešov) Ing. Viera Sučková odborné publikácie.

Ing. Oto Habán

Riaditeľ vydavateľstva Profi press Oto Habán vyzreboval v Nitre ďalšieho majiteľa odborných publikácií, ktorým sa stal Ing. Jozef

Utajovič z PD Chteľnica (okres Piešťany). Zo Žiliny si podobné publikácie odniesla domov Anna Baďová z PD Liptovské Revúce (okres Liptovský Mikuláš).

Róbert Lenárt pri odovzďavaní cien

Marketingový manažér pre ČR a SR spoločnosti Limagrain Ing. Robert Lenárt odovzdal predsedovi PD Hybe (okres Liptovský Mikuláš) Ing. Milanovi Vrbičanovi vreco osiva kukurice. Z Nitry si podobné vreco odniesol predseda PD Rybany Ing. Michal Sahulčík, ktorého to príjemne prekvapilo, aj keď sa priznal, že peniaze by ho viac potešili. V Košiciach si vreco osiva prevzal Štefan Zekucia z PD Smižany.

Hlavnú cenu odovzdávala Alexandra Mihók-Kvietková

Konateľka spoločnosti LawFarm Mgr. Alexandra Mihók - Kvietková zrebovala víťazov hlavnej ceny. Symbolický šek na právne služby v hodnote 1000 EUR odovzdala v Nitre Ing. Dane Lančaričovej z PD Bátovce (okres Levice). V Košiciach prevzal takýto symbolický šek predseda PD Poruba pod Vihorlatom (okres Michalovce) Ing. Milan Michalič a v Žiline získal takýto symbolický šek predseda PD Suché Brezovo (okres Veľký Krtíš) Ing. Slavko Backo.

Rozdávali sa aj diamanty. Za správne odpovede počas diskusií. Všetci, ktorí ich získali si premenili na eurá. Jeden diamant za 10 EUR. Doktorí ich mali aj sedem.

Na okraj konferencie

Už vyše roka rezonuje v agrárnych diskusiách budúcnosť poľnohospodárstva. Reforma Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ (SPP) pripravila totiž už viac krát niekoľko neprijemných prekvapení. Stačí spomenúť len nový cukorný režim, ktorý doslova a do písma rozobral jeden z najmodernejších cukrovarov v strednej Európe – v Dunajskej Strede a zavial u nás mnohé repníská. Už vtedy sa ozývali hlasy, že bývalá európska pätnástka si chráni svoje a čerta ju zaujímajú prístupné krajiny. Tentoraz sa podobné hlasy ozývajú znova.

Ohraničenie dotácií na farmu diskriminuje veľké poľnohospodárske družstvá aj obchodné spoločnosti. Ktovie, či sa zmiernia dosahy stropovania využitím možností, ktoré ponúka únia jedným dychom so stropovaním. Jasné je však jedno. Ak sa veľké farmy rozdelia na menšie celky, aby sa vyhli ohraničeniu dotácií na farmu, nepochodia. Lebo definitívny návrh Európskej komisie, ktorý predstavil komisár Dacian Cioloș 12. októbra 2011 obsahuje aj iné podmienky na príjem dotácií, ako ohraničenie podľa veľkosti farmy. Poľnohospodárska firma musí totiž zachovať právnickú formu. Ak sa po 12.10.2011 zmení, stráca nárok na platby.

Keď sme v októbrom vydaní nášho časopisu zverejnili názor predsedu Poľnohospodárskeho družstva DEVIO Nové Sady Ivana Oravca, nikto netušil, že sa jeho pranie splní. Pripomíname, že jeho konštatovanie sa vzťahovalo na to, aby poľnohospodárske podniky hľadali odpoveď na otázku, ako maximálne zmierniť dosahy stropovania až potom, keď budú schválené zásady reformy. Unisono však vzápätí dodal, že osobne neurobí radosť EK tým, že rozdelí družstvo. Takýto úkon považuje za krok späť. Jeho želanie – **nerozdelím družstvo** – sa

dostalo do definitívnych návrhov EK. Netvrdíme, že šuškal členom EK, ale tá zásadu nároku na priame platby podmienila faktom, že poľnohospodárska firma sa nezmení. Presnejšie – nárok na platby bude mať poľnohospodársky subjekt, ktorý hospodáril do dňa zverejnenia návrhu EK, teda do 12.10.2011.

Pravda, v definitívnych návrhoch je veľa diskriminačných prvkov pre slovenských poľnohospodárov. Aj o nich sa hovorilo na konferencii v poslednú októbrovú dekádu v Nitre. Ivan Oravec s rozhorčením pripomenul, že EÚ už vzala Slovensku cukor a cukrovú repu, ba krajiny bývalej európskej pätnástky agresívne obsadili časť nášho trhu s potravinami. Všetkých prítomných vyzval, aby sa slovenskí poľnohospodári nepoddávali, aby v spojení s českými poľnohospodármi a najmä ich lobistami v Bruseli išli nekompromisne za obhajobou svojich práv proti nespravodlivým návrhom. Akcieschopnosť sa môže prejavovať aj v tom, ak sa dajú dohromady sily, ak treba – aj financie na lobing. Aby kvôli pár tisíc euro, ktoré na to treba teraz investovať, neprišli v budúcnosti o väčšie peniaze.

Historická kryštalizácia

Po prvý raz sa 7. novembra stretli na pôde Európskeho parlamentu (EP) členovia Rady ministrov poľnohospodárstva a Výboru pre poľnohospodárstvo EP. Jeho predseda, taliansky sociálnodemokratický europoslanec Paolo De Castro konštatoval, že EP mal v minulosti len obmedzený vplyv na poľnohospodársku politiku EÚ. Pripomenul, že v súvislosti s Lisabonskou zmluvou má EP rovnaké právomoci, ako Rada. „Znamená to, že musíme spolupracovať. Doteraz totiž ministri poľnohospodárstva prijímali rozhodnutie na základe návrhu Komisie a EP len vyjadril svoj názor. Teraz však nemôže byť reforma

schválená bez pozitívneho hlasovania Parlamentu,“ vysvetlil De Castro.

Hlavnou výzvou pre európskych poľnohospodárov bude podľa neho **vyrábať viac, ale menej znečisťovať** a podčiarkol dôležitosť spoľahlivého rozpočtu pre SPP, aby sa zabezpečila dodávka potravín. De Castro zdôraznil, že rozpočet na poľnohospodárstvo, ktorý tvorí asi 40% celkového rozpočtu EÚ, je v porovnaní s inými veľkými ekonomikami skromný: „V USA sú 2 milióny poľnohospodárov a ich rozpočet je dvakrát taký veľký ako rozpočet EÚ. My máme 10 miliónov poľnohospodárov. A s rovnakým rozpočtom sme prešli z 15 na 27 krajín,“ argumentoval. De Castro nesúhlasí s návrhom EK, aby bolo 7% poľnohospodárskej pôdy vyňaté z produkčnej činnosti. Obáva sa, že takýto návrh môže viesť k väčšej byrokracii a nie je podľa neho správne, aby sa výroba znižovala, namiesto podpory produkcie. Povedal: „Nemyslím si, že je to najlepší spôsob, ako zvýšiť európsky poľnohospodársky potenciál, pretože nakoniec to, čo potrebujeme do budúcnosti je - vyrábať viac potravín trvalo udržateľným spôsobom. Ako napríklad vysvetliť ľuďom, ktorí produkujú olivovníky, že musia znížiť výrobu o 7%? Majú vyrábať svoje stromy? Nemyslím si, že toto je tá správna cesta.“

Myslí si, že pri 27 členských štátoch a 27 druhov poľnohospodárstva nie je možné uplatňovať pravidlá rovnakým spôsobom. Nie všetky krajiny sú na to pripravené. Niektoré krajiny potrebujú viac času na zavedenie paušálnych sadzieb. Taktiež sa mu nepozdáva, že platobné systémy pre 15 starších krajín EÚ sú odlišné ako pre 12 krajín, ktoré pristúpili v rokoch 2004 a 2007. Tieto systémy sa musia zosúladiť. Vyvažovanie názorov medzi „staršími“ a „novšími“ členskými štátmi nie je bez problémov. Podľa De Castra sú pre pokrok rokovanií potrebné kompromisy na oboch stranách. „Všetky nové krajiny chcú postupovať v zosúladení rýchlejšie a ja s nimi súhlasím. Chceme dosiahnuť vyrovnanie v najbližších 20 až 25 rokoch, ale súčasne je potrebné udržať rovnováhu...dobrou rovnováhou by bolo prijatie návrhu Parlamentu pre rozpočet. Dúfam, že môžeme nájsť dobré riešenie, ale dobrý rozpočet je nevyhnutnou podmienkou.“ De Castro povedal, že rokovanie bolo „veľmi dôležité“, pretože dláždí cestu pre lepšie pochopenie medzi dvoma inštitúciami – Európskym parlamentom a Radou ministrov poľnohospodárstva. Verí že im Komisia umožní nájsť dobré riešenie pre budúcnosť poľnohospodárstva.

Biomasa má zelenú

Na tomto tvrdení sa zhodli v prvej novembrovej dekáde nielen slovenskí výskumníci a praktici z oblasti energetiky a poľnohospodárskej produkcie. Faktky totiž vravia, že Slovensko spotrebuje ročne 5,5 až 6 miliárd metrov kubických plynu a tretinu až polovicu by sme vraj dokázali nahradiť biometánom. Sofistikovanejšie využitie biomasy, presnejšie – jej premena na biometán v rovnakej kvalite ako zemný plyn dodávaný z Ruska, by dokázalo zabezpečiť nepretržité dodávky energie.

Štatistiky napovedajú, že Slovensko je schopné bez ohrozenia potravinového reťazca vyrobiť s obrovskou rezervou 1,5 miliardy kubíkov biometánu. Podľa Slovenskej akadémie vied dokonca až 2,5 až 3 miliardy kubíkov. Zrejme dozrel čas na to, aby sa maximálne množstvo peňazí točilo v našich peňaženkách, ktoré by točili kolieska našej ekonomiky. Pestovanie a energetické zhodnocovanie biomasy dosahuje multiplikačný efekt v poľnohospodárstve, lesníctve aj v energetike. Prispelo by to k zvýšeniu zamestnanosti na vidieku, zvlášť v horských oblastiach.

Ktorý je správny hybrid?

Jednoduchá otázka, na ktorú neexistuje jednoduchá odpoveď. Pri výbere správneho hybridu kukurice alebo slnečnice totiž zohľadňujeme celý rad faktorov a požiadaviek. Vo všeobecnosti však platí, že výber len podľa účelu pestovania a možnej výšky dosahovaných úrod nepostačuje. Čoraz dôležitejšie sa javia - možno na prvý pohľad menej významné, ale v konečnom dôsledku rozhodujúce - vlastnosti.

Nikto nedokáže predpokladať aký bude pestovateľský ročník. Intenzitou pestovania však dokážeme eliminovať rad škodlivých faktorov, aj keď sú výrobné podmienky v našich podnikoch veľmi rôznorodé. Podstatnou vlastnosťou pre úspešný hybrid je jeho spoľahlivosť. Za spoľahlivosťou sa ukrýva vyrovnanosť výkonnosti v každých podmienkach pestovania a v každom ročníku. Spoľahlivosť sa dá s istotou odmerať tzv. ekonomikou pestovania - ekonomickým prínosom zvoleného hybridu. Pokiaľ zohľadníme túto požiadavku, zo stoviek hybridov, ktoré prichádzajú do úvahy, nám zrazu zostane zopár. A medzi tých pár najlepších a ekonomicky najspoľahlivejších hybridov patria hybridy LG.

200 Eur v prospech najlepších zrnových hybridov.

Pre úspešný zrnový hybrid je dôležitá dosahovaná úroda podporená čo najnižšou zberovou vlhkosťou. Výberom pozemku, agrotechnikou, výživou či ochranou proti burinám podporujeme predpoklady zvoleného hybridu pre maximalizáciu finančného prínosu. Možný výber a ponuka najvýkonnejších hybridov je veľmi široká a treba priznať, že je neprehľadná. V predsezónnom období sa objavujú rozličné pokusy o porovnanie. Vo všeobecnosti im však chýba jedno - objektivita. Do rúk pestovateľa sa často dostávajú výsledky vytrhnuté z kontextu. Zvyčajne sú z jednej lokality, kde

ponúkaný hybrid obsadil popredné miesto. Skutočnosť, že na ostatných lokalitách menovaný hybrid prepadol sa cielené prehliada. Jednoznačne treba porovnávať porovnateľné. Sledovať sumár výsledkov maximálneho počtu lokalít, a tak si vytvoríť obraz. Že to má zmysel potvrdzujú výrazné rozdiely v ekonomike pestovania kukurice na zrno. V ročníku 2011 rozdiely nezriedka prevyšovali 200 Eur na hektár. Najspoľahlivejšie hybridy sú LG 30.290 (FAO 280), LG 33.50 (FAO 350), LG 33.95 (FAO 390) alebo LG 34.75 (FAO 470).

Silážne hybridy pre lepšiu ekonomiku výroby mlieka.

Silážny hybrid kukurice neposudzujeme usporenými financiami v jarnom období. Vhodný silážny hybrid nám musí zabezpečiť dostatok kvalitného krmiva pre pokrytie nárokov a potrieb chovaných hospodárskych zvierat. Zhodnotí sa až v speňaženom mlieku. Rozdiely v kvalite silážnych hybridov kukurice sú v súčasnosti také priepastné, že spoločnosť Limagrain zaviedla označenie najkvalitnejších hybridov, ktorých agronomické aj výživárske vlastnosti sú overené a odsledované. Prítomnosť značky LG Animal Nutrition je spoľahlivou istotou. Najpestovanejším silážnym hybridom na Slovensku je LG 33.87 (FAO 380). Sortiment najkvalitnejších hybridov tvoria aj LG 30.238 (FAO 230), LG 32.32 (FAO 240), LG 32.85 (FAO 280), LG 34.90 (FAO 490) alebo Janett (FAO 510).

Od dobrého zdravotného stavu po každoročne vysoké úrody.

Pre slnečnicu je podstatná schopnosť tolerovať tlak rozličných chorôb. Spoločnou vlastnosťou pre všetky hybridy slnečnice LG je veľmi priaznivý zdravotný profil. Zdravotný stav priaznivo vplyva na udržanie maximálnej úrody nažiek v každých pestovateľských podmienkach. V ponuke slnečnice LG nájdete hybridy určené pre technológiu odburiňovania CLEARFIELD®. Sú neprehľadnuteľne nielen vysokými úrodami, ale aj výnimočnou schopnosťou znášať postrek účinným herbicídovým prípravkom PULSAR 40. Konvenčné hybridy každej potrebnej skorosti dopĺňajú aj hybridy s vysokým obsahom kyseliny olejovej (High Oleic hybridy). Overenou istotou sú hybridy LG 56.58 CL, LG 56.33 CL, LG 56.55, LG 55.25.

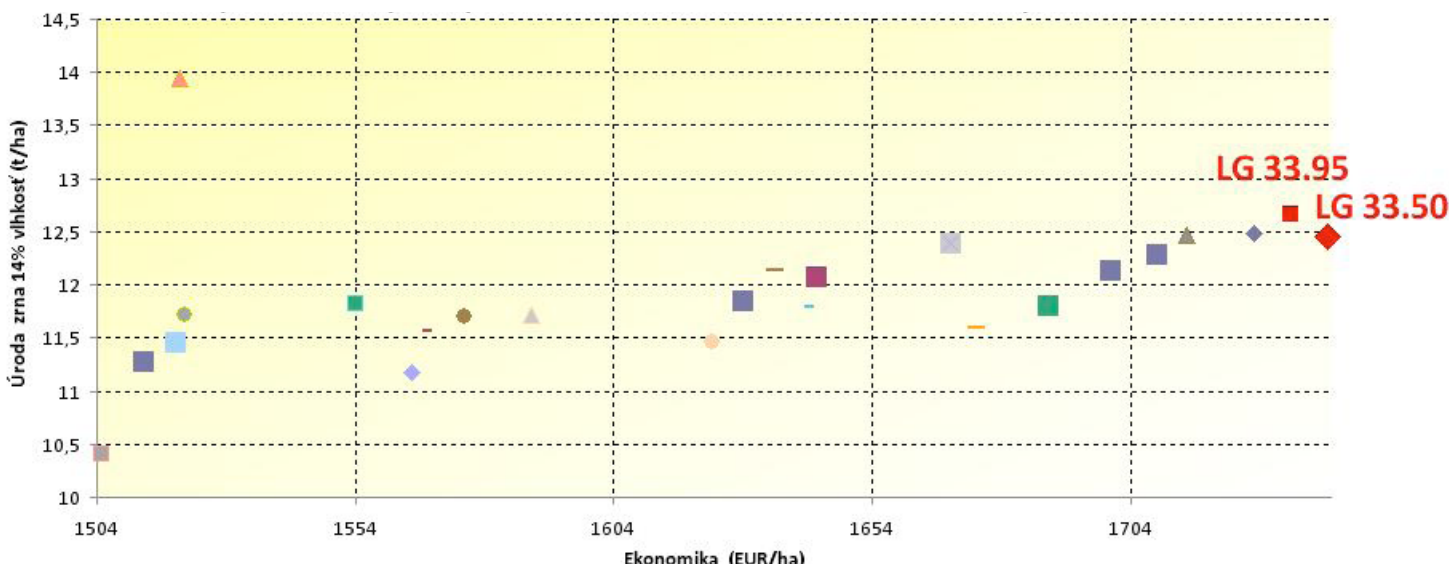
Naším prvoradým cieľom je dodávať pestovateľom osivá s výnimočnou pridanou hodnotou v podobe lepšej ekonomiky pestovania. Správna voľba a výber hybridu sa musí zúročiť v prínosoch pestovateľa a v jeho spokojnosti.

Ing. Robert Lenárt

Limagrain Slovensko

CLEARFIELD® je registrovaná obchodná známka spoločnosti BASF.

Poloprevádzkové pokusy Slovensko 2011, FAO 350-400, ekonomika pestovania, 17 lokalít

OSIVÁ, KTORÉ VÁM PRINÁŠAJÚ ZISK

Spoločnosť, istota
vysokých úrod a nízkych zberových vlhkostí

LG 30.290	FAO 280
LG 33.30	FAO 330
LG 33.50	FAO 350
LG 33.95	FAO 390
LG 30.491	FAO 450
LG 34.75	FAO 470

Najlepšia cesta k dostatku
najkvalitnejšieho krmiva pre dojnice

LG 32.32	FAO 240
LG 32.85	FAO 280
LG 33.87	FAO 380
LG 34.90	FAO 490
Janett	FAO 510

Ul. M. Rázusa 29, 984 01 Lučenec, tel.: 047 - 451 21 60, fax: 047 - 433 34 80
■ Ing. Eva Bednářová - 0907 850 952 ■ Atila Demeter - 0907 850 018 ■ Ing. Juraj Drgoňa - 0907 850 956 ■ Ing. Loránt Kása - 0917 681 979
■ Ing. Jarmila Adamek - 0918 796 257 ■ Ing. Pavel Beneš - 0905 886 704 ■ Ing. Ľubomír Palovčík - 0907 850 069

Limagrain
Slovensko

www.limagrain.sk

Ste si naozaj istý, že...

- ...vaše družstvo má stanovy, ktoré vás ochránia?
- ...rozhodnutia členskej schôdze vášho družstva, sú nenapadnuteľné?
- ...máte DPL vášho družstva pod kontrolou?
- ...o kontrolnú pozíciu, ktorú ste nadobudli, vás nemôže nikto pripraviť?
- ...je vaše družstvo dostatočne ochránené pred nepriateľským prevzatím?

Na tieto otázky vám nie len odpovieme, ale dokážeme ich pre vás aj spoľahlivo vyriešiť.

Ochráňte vaše družstvo

a nastavte si úroveň jeho ochrany podľa vašich potrieb.

Dohodnite si s nami stretnutie o ochrane vášho družstva pred nepriateľským prevzatím.
Naši právnici sú vám k dispozícii na: T. č.: 055/694 17 45, E-mail: office@lawfarm.info